

Les estructures d'estat: una necessitat prèvia a la independència o una excusa per dilatar el procés?

written by Arnau Padró | 13 d'octubre de 2016

La necessitat de construir i tenir apunt tot un seguit d'estructures d'estat pròpies abans de fer la independència ha estat un dels arguments més emprats per aquells que han defensat, al llarg del què s'ha anomenat 'procés', que no es podia dur a terme la independència de forma efectiva i immediata o en un curt termini de temps.

La hisenda pròpia, és, potser, l'estructura d'estat que ha generat més notícies i debat i la què està més al punt de mira de tothom. De fet, d'implementar una hisenda pròpia unilateral ja se'n parlava a la legislatura del pacte fiscal (2010-2012), així com d'una consulta unilateral al poble català sobre si desitjaven o no el control de tots els impostos per part del govern català.

En tot cas, el concepte 'estructures d'estat' va agafar força, sobretot, a partir de la convocatòria de les eleccions anticipades de l'any 2012, quan CiU es va presentar a les eleccions per dur a terme 'una consulta d'autodeterminació amb o sense les lleis espanyoles', en paraules d'Artur Mas, durant el Debat de Política General d'aquell any, que fou el lloc on anuncià precisament la convocatòria anticipada d'eleccions. En aquells comicis, la federació nacionalista, va adoptar diversos conceptes nous per denotar un canvi substancial en el seu horitzó nacional: la consulta, l'estat propi, la transició nacional, la construcció d'estructures d'estat, donant a entendre que durant la legislatura a més de la consulta es prepararia tot pel resultat d'aquesta i per implementar-

lo. Així doncs, més enllà de l'element central, que era la consulta sobre el futur polític de Catalunya, el programa electoral de la federació detallava un full de ruta de desplegament d'estructures d'estat, que quedava concretat en l'impuls d'una política exterior que promogués la màxima integració de Catalunya al món, la creació d'un marc català de relacions laborals, la gestió de les pensions i cotitzacions dels ciutadans de Catalunya, l'assumpció per part dels Mossos d'Esquadra de totes les competències reservades als cossos de seguretat estatals inclosos el control de ports i aeroports, entre d'altres.

Un cop guanyades les eleccions d'aquell any, que alguns mitjans i polítics destacats ja havien titllat de plebiscitàries, CiU va tancar un pacte d'estabilitat per la legislatura amb ERC, al qual van posar el pompós nom de 'Pacte per la Llibertat'. En aquell pacte, a part d'exposar el full de ruta per la realització de la consulta i altres aspectes de les polítiques del govern, tenia un apartat on es detallaven mesures relacionades amb les estructures d'estat que el govern desenvoluparia durant la legislatura. Es parlava de transformar l'Institut Català de Crèdit (ICF) en un banc públic, de dissenyar l'Administració i la Tresoreria de la Seguretat Social catalana, de l'elaboració d'un pla de transitorietat jurídica (us sona la Llei de Transitorietat Jurídica?), d'un pla d'assumpció de les funcions i desenvolupament de les estructures de l'Administració de Justícia de Catalunya, de l'elaboració d'un pla per assumir la gestió, el transport i la distribució de l'energia, la gestió de l'aigua i de les principals infraestructures com ports i aeroports. Un cop més, però, l'estrella fou la hisenda pròpia, que era la que tenia un detall més gran i uns terminis més concrets a l'hora de ser implementada amb el següent text: *"Fer efectiu, durant el 2013, el desplegament de l'Administració Tributària catalana a partir de les accions endegades per l'actual Govern i de les quals es derivin el pla directiu, el projecte executiu i la Llei de l'Administració*

Tributària catalana". Aquesta part del pacte, va ser molt destacada pels mitjans, donant a entendre que la legislatura serviria per fer la consulta i que els catalans votessin sobre si volien la independència o no i que en paral·lel es prepararia tot per fer-la efectiva. De fet, **el mateix President Mas durant el ple de la seva investidura va anunciar explícitament que el seu programa de govern, entre d'altres, consistiria en tenir preparades les estructures d'Estat propi per a la consulta del 2014.** L'oposició va criticar-ho dient que executar aquestes accions sense que els catalans haguessin decidit què volien era antidemocràtic.

Així doncs, entre el 21 desembre del 2012 que és quan el Parlament va investir a Artur Mas de president i el 3 d'agost del 2015, quan el President va convocar les eleccions del 27S, el govern va disposar de més de 30 mesos per planificar, preparar i desenvolupar totes i cadascuna d'aquestes estructures d'estat. **Podríem pensar doncs, que després de la legislatura els treballs ja havien d'estar molt avançats i ens podíem trobar a les portes de la independència** (us sona l'expressió?) de manera que després de les eleccions plebiscitàries del 27S, un cop obtinguda una majoria parlamentària a favor de la independència només calia fer el pas final i proclamar-la i implementar-la. Malauradament, la cosa no va ser així i ja durant la campanya es va deixar clar que calien 18 mesos per preparar la independència i construir les estructures d'estat necessàries abans de la ruptura. A més, el nou govern de Junts pel Sí, va portar a un canvi de titularitat en la conselleria d'Economia, l'encarregada de desplegar la hisenda pròpia. La conselleria, ara estaria a mans d'ERC que, aquest cop sí, formaria part del govern. Doncs bé, en diverses entrevistes i altres fòrums, els alts càrrecs de la conselleria designats per ERC han exposat que del pla de desplegament de la hisenda pròpia n'hi havia ben poc de desenvolupat. Tant és així, que ni tant sols algunes competències autonòmiques que la Generalitat sempre havia cedit al cos funcional espanyol dels registradors de la

propietat o a la mateixa hisenda espanyola estaven en procés de desplegament.

Va passant el temps i els 18 mesos marcats de legislatura s'escolen ràpidament. El què el govern ha anunciat oficialment, és que, **la hisenda catalana tindrà el segon semestre de l'any que ve uns 800 treballadors (el doble que actualment) i assumirà la recaptació en el territori (en mans dels recaptadors de la propietat) i la recaptació executiva dels impostos propis i cedits a la Generalitat (cedida a la hisenda espanyola)**. Com hem dit, aquestes són competències autonòmiques, que altres comunicats, com Múrcia, ja exerceixen fa temps. Pel què fa, per exemple al Banc Públic fa temps que no se'n parla. I de la Seguretat Social, per exemple, se'n coneix el text de la Llei de Protecció Social, que l'únic que fa és crear una nova administració autonòmica que agruparà totes les ajudes socials que atorga la Generalitat, actualment, en un sol organisme.

La pregunta que alguns ens fem és, això de les estructures d'estat, no ha estat una excusa per tal de guanyar temps i dilatar el procés? Si realment eren tant essencials per implementar el mandat que havia de sortir de la consulta d'autodeterminació que va anunciar Artur Mas pel 2014, perquè resulta que al 2016 ens anuncien que hi havia ben poc fet de tot allò? Si realment seran tant essencials per implementar el resultat del referèndum vinculant d'aquest proper 2017, n'hi haurà prou amb el fet que la hisenda catalana controli els seus impostos propis i els cedits que representen tan sols un 6% del total del què generen els catalans?

La meva opinió és que no és necessari que implementem totes les estructures que actualment estan en mans d'Espanya per tal de dur a terme la independència. **De la mateixa manera que ningú es planteja construir un nou aeroport a Barcelona sota control català, o vies paral·leles a les vies de RENFE, es pot entendre que no és necessari replicar la hisenda espanyola o la seguretat social a Catalunya.** Ja hi ha unes estructures

consolidades al territori i un conjunt de més de 4.000 funcionaris amb molta experiència que desenvolupen la tasca necessària de recaptació i gestió dels impostos de forma diària. Simplement cal cessar tots els alts càrrecs directius que no siguin de la confiança del govern i substituir-los per persones que si que aconsegueixin aquest requisit i que obeeixin la nova legalitat catalana que emanarà del Parlament de Catalunya. En una època com l'actual, on trobar feina no és una tasca fàcil i menys una feina amb l'estabilitat i remuneració gens menyspreable que atorga el fet de ser un funcionari públic, qui renunciarà per ideologia a aquest privilegi? La gran majoria de funcionaris que treballen en administracions sota control de l'Estat espanyol voldran mantenir el seu lloc de treball en el nou *status quo* en el qual serà el govern català qui les conduirà.

Evidentment, la implementació de la independència, d'una forma unilateral, la presa del control del territori i el funcionament del país en una situació de transició i inestabilitat sempre serà molt millor, més estable i amb més garanties com més estructures d'estat es controlin prèviament al moment de la ruptura. Però **no podem utilitzar aquest fet per allargar el procés i per dir que per tal de dur a terme la independència primer cal tenir tot un seguit d'estructures, que, de fet, són probablement impossibles de construir dins la legalitat espanyola**, abans del trencament, o bé, que en cas de ser possibles, requereixen d'un desenvolupament lent i dificultós que pot durar anys. Afortunadament, disposem del control de moltes estructures que ens facilitaran les coses. El sistema sanitari i el sistema educatiu estan sota control català. Els Mossos d'Esquadra ja estan desplegats arreu de Catalunya i desenvolupen tasques en bona part de les competències de seguretat d'un país. Disposem de mitjans de comunicació públics de ràdio i televisió catalans. Ara només cal un govern amb convicció de dur a terme una independència unilateral i que no allargui més els tempos del procés, cal aprofitar la mobilització de la gent que creu en el projecte

de construir una República Catalana independent i no desgastar la seva il·lusió i esperança amb un procés que quan sembla que arriba al final apareixen noves pantalles i passos que cal dur a terme abans del pas final.